

Carta de SANTIAGO

Saludo

¹ Y_u, Santiago, marĩ Pac_u, bairi marĩ Quetiup_u Jesucristo mena na paabojari majõc_u añirĩ, ati carta mena mujããrẽ woajou y_u átiya. Mujãã, Israel yepa macããna, p_uga wãmo peti r_upore p_uga pẽnirõ cãnacã poari majũ caãnimirĩcãrã, ãmerẽ nipetiro_u caábataricarãrẽ mujãã woajou y_u átiya.

La sabiduría que viene de Dios

² Mujãã, y_u bairãrẽ bairo caãna, y_u yaye que-tire tũgopeoya mai: Ape rãm_u mujããrẽ roro tãm_uorĩqũẽ caetaata, tie mena tũgoña yapapuaet-icõãña. Tiere _useanirĩqũẽ mena mujãã catũgoñarõ ñuña. ³ Noo ricaati mujããrẽ caetari rãm_u caãno, “¡Ñugaro! ¡Dios mena tũgoñatutuari yua, marĩ n_ucãcõãgarã!” mujãã caĩata, nemojãñurõ mujãã tũgoñanetõomasĩgarã. Merẽ mujãã masĩña tiere. ⁴ Bairi tie tũgoñatutuariquere caroaro maijũgoya, mujããrẽ ñe ùnie to carusaetiparore bairo ìrã. Bairi nocãrõ majũ catũgoñanetõomasĩrã añirĩ, camasã cañurã ñe ùnie ãnimasĩrĩqũẽ carusaena majũ mujãã ãnigarã.

⁵ Bairi ni jĩcã ùcũ jĩcã wãmerẽ camasĩpeyoec_u cũ caãmata, Diore cũ jẽnimasĩñami. Bairo cũ cajëniata, cũ jog_umi Dios cũ cajënrĩjërẽ. Camasã nipetiro nocãrõ na caboro cãrõ masĩrĩqũërẽ na jog_umi, cũ na cajëniata. “¿Nopẽĩrã tocãrõ majũ mujãã jëniñati?” ìtĩg_umi Dios. ⁶ Bairãr_una,

“Jããrẽ joecumi!” ĩ tũgoñaena, jẽniña. Dios mena tũgoñatutuari m̃jãã cajẽnirõ boya. Dios mena catũgoñatutuaec̃u p̃ame ria capairiya oco turire bairo niñami. Wĩno jũgori tiere aperop̃u, aperop̃u capapubatorerore bairo niñami. ⁷⁻⁸ Bairo caãcũ jĩcã r̃m̃u jĩcã wãmerẽ boyami cãrẽ Dios cũ caátibojapeere. Ape r̃m̃urẽ bairo boetiyami. Bairo jeto tũgoñanucũñami. Bairo catũgoñãu p̃ame, “Ỹu caborore bairo jeto átig̃umi Dios,” ĩ masĩcũmi.

⁹ Tunu apeyera ni ũcũ caborac̃u nimicũã, Jesure caĩroãu p̃ame cũ useaniáto. Cũ roque Dios cũ caĩñajoro p̃amerẽ cabũgoro macããcũ mee niñami. ¹⁰⁻¹¹ Capee cacũgor̃u p̃ame oó yoaro caãmerõrẽ bairo caãcũ niñami. Muip̃u batioro cũ caasiro jũgori, oó yoaro mee jĩnyasicoaya. Torea bairo baigarãma na capaarije watoa capee apeye ũnierẽ cacũgorã p̃ame. Na cũã yasicoagarãma. Bairi ni jĩcãũ ũcũ capee cacũgor̃u Jesure caĩroãu cũ caãmata, cũ useani tũgoñaáto. “Capee ỹu cacũgomiatacũãrẽ, Dios cũ caĩñajorore ỹu yaye caãnimajũrĩjẽ mee niña,” qũĩ useani tũgoñaáto.

Pruebas y tentaciones

¹² Useanirĩ niñami ni jĩcãũ ũcũ wãtĩ cãrẽ cũ caĩbusujãrĩjẽrẽ tũgomicũã, catũgoñanetõmasĩ majũ. Bairo caãcũ majũ cũ caãnoi, Dios p̃ame cũ mena cũ catũgoñatutuarijere masĩmajũcõãñami. Bairo masĩrĩ yeri capetieti p̃ñarẽ cũ jog̃umi, cãrẽ camairãrẽ cũ caĩjũgoyeticũrĩcãrõrẽã bairo yua. Tie cũ cajoriye p̃ame corona, caat̃eperi majõc̃u cũ canetõrĩjẽ wapa cũ cawapatari beto corona beto netõjãñurõ caroa majũ niña.

13 Tunu bairoa Dios p̄ame carorije caápei niñami. Tunu ni ũcūrē carorijere caátiroti mee niñami. Bairi ni ũcū rorije cū catām̄orĩ r̄m̄ caetaro, Diore roro q̄ũ t̄goñ̄aeticōāto. “Dios p̄ame roro ȳre áti ñ̄au ác̄mi, ¿dope bairo cū ác̄ati āni? ĩ,” q̄ũ t̄goñ̄aeticōāto. 14-15 Bairo p̄ame roque niña, ni j̄c̄ā ũcū roro cū catām̄oata: Cañij̄goripaure cū majũ cū cat̄goñ̄arj̄ē mena roro átigayami. Tie cū cat̄goñ̄arj̄ē caetapetiro yua, cū caátigarijere átimas̄icōāñ̄ami. Bairo cū caáticōāmata, Dios t̄p̄ amas̄ēt̄ḡmi. Cayasiric̄ure bairo tuaḡmi yua.

16 Bairi m̄j̄ã, ȳ bair̄rē bairo caña, ȳ camair̄, cariape t̄goñaña. “Dios p̄ame roro mar̄rē áti ñ̄au ác̄mi,” caīt̄goñ̄ar̄rē bairo baieticōāña. Na majũ ĩtor̄ átiyama, bairo na caīt̄goñaata. 17 Ati yepa mac̄ãj̄ cañur̄j̄ nipetirije cañie, Dios j̄obui caācū mar̄rē cū cajorique majũ niña. Muip̄ure, bairi ñ̄ocōā cūārē caq̄̄enor̄icū cū cajorique majũ niña. Cū p̄ame tiere ape w̄ame átiwasoatiyami. Cañ̄u majũ nicōā ninuc̄ḡmi toc̄nac̄ r̄m̄. 18 Torec̄, cū p̄naarē bairo mar̄ ānio joroque mar̄ ámi, cū caboj̄goricarorea bairo. Cū yaye quietire cariape cañierē mar̄ mas̄iōw̄i, ȳ p̄naa cañij̄gor̄ na āmarō, ĩ.

La verdadera religión

19 Bairi m̄j̄ã, ȳ bair̄rē bairo caña, ȳ camair̄, t̄gopeoya ȳ caĩr̄j̄rē: M̄j̄ã toc̄nac̄ãp̄na caroaro t̄gopeoya caroa quieti na caquetib̄ur̄ijere. Cotericar̄o mano t̄goñ̄saya. Bus̄gar̄ã j̄goye p̄ame m̄j̄ã yerip̄ t̄goñaña mai. Jicoquei ĩ wiyoeiticōāña. Tunu bairoa asiarique cūārē jicoquei asiaeticōāña. 20 Dios

puame caasiau cū caátiere ññajesoetiyami. Bairi marĩ caasiaro boetiya. ²¹ Bairi nipetirije roro mǎjǎã caátiere jãnacõãña. Mǎjǎã yeri pũnapu paio roro mǎjǎã catũgoñarĩjê cũãrê pugani tũgoñanemoeticõãña. Caroaro mena tũgousaya Dios yaye queti mǎjǎã catũgousajũgoriquere. Tie quetire tũgousarã yua, roro mǎjǎã cabairijere mǎjǎã netõcõãgarã.

²² Bairi Dios yaye quetire tũgorique jeto boetiya. Tere tũgori bero cū caátitirije cũãrê marĩ caáto ñña. Tore bairo mǎjǎã caápericõãta, mǎjǎã majũã caĩtorãrê bairo mǎjǎã baibujiorã. ²³⁻²⁴ Dios yaye quetire tũgomicũã, cū caĩrotirote bairo caápei puame atore bairo niñami: Jĩcãũ ũcũ caũmu êñoorõpu cū riapére caĩñaurê bairo niñami. Bairo ññarĩ bero, ãmejorenucã, tocãrõã yoaro mee masiriticoacumi cū riapé cū cabauatajere. Cũrê bairo niñami Dios yaye quetire tũgomicũã, cū carotirijere caápei. ²⁵ Apei puame Dios yaye quetire tũgori bero, tere masiritietiyami. Bairo masiritietiri yua, Dios cariape cū carotiriquere ñe ũnie rusaetore bairo tũgoñanucũñami. Tie cū carotirique puame caroaro marĩ yeri catio joroque marĩ átiya. Bairi Dios cū carotiriquere caátĩacũ ãnirĩ, tere jãnaẽtĩñami. Cū roque useanirĩqũẽ mena cū caátiere átimasĩgumi.

²⁶ Tunu bairoa ni ũcũ, “¡Diore camasĩ yũ ãniña!” caĩ nimicũã, noo cū caboro roro cū caĩrĩjêrê cū cajãnamasĩtĩcõãta, cū majũã ĩtoũ átiyami. Bairo cū majũã caĩtoũre bairo cū caãno jũgori yua, “¡Diore camasĩ yũ ãniña!” cū caĩrĩjê puame wapa maa. ²⁷ Bairo átaje puame ñña: Roro cabairãrê, camasã uparã mánarê, bairi cawapearã rõmirĩ cũãrê

caroaro na marĩ cajuátinemorõ ñuña. Tunu bairoa ati yepa macããna roro na caátore bairo marĩ caápero ñuña. Tore bairo marĩ caápata, Diore camasĩrã majũ marĩ ãnigarã, Dios cũ caĩñajoro.

2

Advertencia contra la discriminación

¹ Mũjãã, yũ bairãrẽ bairo caãna, yũ camairã atore bairo ñinemoña mũjããrẽ tunu: Mũjãã, marĩ Quetiupay nocãrõ caroáre caĩroarã ãnirĩ, nipetiro camasãrẽ jĩcãrõrẽ bairo na ññaña. Pairo cadinero cũgori majã, cacũgoena cũãrẽ nucũbũgoeticõã na baieticõãña. Jĩcãrõrẽ bairo na ññaña. ² Ĩ cõñarĩ mũjããrẽ yũ quetibũjũpa mai: Jĩcã rũmũ jĩcã roa macããna na cañubuenenarĩ rũmũ caãno jĩcãũ capee cacũgoũ jããetayũ. Cũ ruame anillo oro betoori, bairi caroa jutii cũãrẽ cajãñaátacu ãñũpũ. Cũ bero cabopacayũ, cabũcũ juti cajãñaátacu cũã jããetayũ. ³ Bairo na cajããetaro ñña, atore bairo qũĩñũparã caroa jutii cajãñaãrẽ: “Ato ruiya caroarayũ,” qũĩñũparã. Apei cabopacayũ ruamerẽ: “Mũna poo mũ caboro nucũña,” o “Toa yepayũ ruicõãña,” qũĩñũparã. ⁴ Bairi mũjãã cũã tore bairo mũjãã caápata, ñuẽtĩña Dios cũ caĩñajoro. Mũjãã, “Ãni ruame caãnimajũũ ãcũmi,” ĩrĩ, roro caãmeoĩñabeserãrẽ bairo mũjãã baibujiorã, bairo mũjãã caápata. Roro catũgoñarĩqũẽ canarẽ bairo ána, tore bairo mũjãã átibujiorã.

⁵ Mũjãã, yũ bairãrẽ bairo caãna, tũgopeoya atiere: Ati yepa macããna cabopacarãrẽ na beseyupi Dios, cũ mena bũtioro na, catũgoñatutuarã majũ na ãnio joroque ĩ.

Tunu bairoa na cãã cã carotimasĩrĩpaũ caãna na caãniparore bairo ã, na beseyupi. Cã caĩjũgoyeticũrĩcãrõrẽã bairo nipetiro camasã cã camairã cã tũpũ na caãno bojũgoyupi. ⁶ Bairo Dios cabopacarãrẽ cã cabomiatacũãrẽ, mũjãã pũame narẽ na tũgoñaboo joroque na mũjãã átinucũña. ¿Cadinerocũna pũame mee mũjããrẽ tutuaro na roti epeetinucũñati? ¿Na mee mũjããrẽ ñerĩ quetiupará caĩñabeserã tũpũ na ñeáperinucũñati? Na ãna roque bairo mũjãã átiepenucũñama. ⁷ Nipetiro camasã, “¡Jesucristo yarã niñama!” mũjããrẽ ññama. Bairi mũjãã pũame cã wãme, caroa wãmerẽ cacũgorã nimirãcũã, ¿nopẽĩrã Jesucristo wãmerẽ caĩboyetiepenucũrã pũamerẽ na mũjãã boyati?

⁸ Marĩ Quetiupãũ cã caroticũrĩqũẽ caãnimajũrĩjẽ atore bairo quetibũjũya cã ya tutipũ: “Mũ mena macããcũrẽ cã maiña mũ rupaũre mũ camairõrẽã bairo,” ã quetibũjũya. Bairi mũjãã pũame tore bairo jeto mũjãã caápara, nipetiro camasã cabopacarãrẽ, bairi cadinerocũna cũãrẽ jĩcãrõrẽ bairo mairĩ, cariape caánarẽ bairo mũjãã ãnibujiorã. ⁹ Tore bairo nipetiro camasãrẽ jĩcãrõ tũni na mũjãã caĩroaeticõãta, roro caãna mũjãã ãnibujiorã. Bairi carorije cawapa cũgorãrẽ bairo mũjãã tuabujiorã, Dios yaye cã caroticũrĩcã wãmerẽ caáperã ãnirĩ yua. ¹⁰ Torecũ, ni jĩcãũ ãcũ Dios cã caroticũrĩqũẽ capee wãmerẽ caroaro átipeyomicũã, baipũa jĩcã wãmerẽ cã caápericõãta, nipetirije Dios cã caroticũrĩqũẽrẽ canetõõnũcãũrẽ bairo tuayami. Nipetirije carorije wapa cacũgoũre bairo tuayami yua. ¹¹ Dios pũame atore bairo ãcũñupĩ: “Mũjãã nũmoa caãmerãrẽ na ñe epeeticõãña.” Tunu bairoa

ape wēẽpũ atore bairo ĩcũnemoñupĩ: “Camasãrẽ na pajĩãreeticõãña,” ĩcũñupĩ. Bairi ni ũcũ aperã nũmoarẽ cañe epeetinucũã nimicũã, camasocũre capajĩãrĩ majõcũ cũ caãmata, nipetirije Dios cũ caroticũrĩqũẽrẽ cabaibotioũre bairo qũĩñagumi Dios.

¹² Bairi mũjãã, Dios cũ caquetibũjucũrĩqũẽ jũgori caĩñabese ecoparã ãnirĩ, caroaro ãnajẽcũsa. Caroa wãme bũsũya. Carorije ĩẽtĩcõãña. Cũ caroticũrĩqũẽ pũamerẽ marĩ caápara, caroaro marĩ ãnimasĩgarã. ¹³ Bairi noa ũna aperãrẽ bopacooro na na caĩñaeticõãta, na cũãrẽ bopacooro na ĩñaetibujomi Dios, na caátajere ĩñacõñarĩ na cũ caĩñabeseri rũmũrẽ. Aperãrẽ bopacooro caĩñarã pũame roque caroaro netõgarãma ti rũmũrẽ.

Hechos y no palabras

¹⁴ Mũjãã, yũ bairãrẽ bairo caãna, ni jĩcãũ ũcũ, “Dios mena yũ tũgoñatutuaya,” caĩ nimicũã, caroaro átajere cũ caápericõãta, cũ caĩrĩjẽ wapa maniña. ¿Bairo cũ caĩrĩjẽ jũgori caroaro cũ netõũãti? Netõẽcũmi. ¹⁵ Atore bairo mũjããrẽ ñi quetibũjũ cõñapã mai: Mũjãã yũ jĩcãũ, o mũjãã yao jĩcãõ jutii mani, ɣgarique mani cabairã nibujiorãma. ¹⁶ Bairi ni ũcũ mũjãã mena macããcũ narẽ bocári atore bairo na ĩbujioũmi: “Caroaro ãña. Tũgoñarĩqũẽ paieticõãña. Ƴgariquere, jutii cũãrẽ tãmurĩ mũjãã bócarã,” na ĩbujioũmi. Bairo ĩmicũã, na cabopacarijere na joetibujioũmi. Bairo cũ caĩrĩjẽ wapa maniña. ¹⁷ Torea bairo ni ũcũ, “Dios mena yũ tũgoñatutuaya,” caĩ nimicũã, aperãrẽ bopacooro ĩñarĩ na cũ cajũápericõãta, cũ caĩrĩjẽ wapa maniña.

18 Bairo yu caĩrõĩ, jĩcãũ mujãã mena macããcũ atore bairo ĩbujiõmi: “Jĩcããrã, ‘Dios mena marĩ catũgoñatutuario jeto ñuña,’ ĩ quetibujuyama. Aperã ĩñama: ‘Marĩ catũgoñatutuario jũgori mee, caroaro marĩ caáto roque ñuña,’ ĩ quetibujuyama,” ĩbujiõmi jĩcãũ mujãã mena macããcũ. Bairo cũ caĩmiatacũãrẽ, atore bairo cũ ũcũrẽ ñiña: Yu ruame caroaro mu caátiere ĩñaẽtĩrĩ, “Dios mena catũgoñatutuarũ ãcũmi,” murẽ ñi masĩẽtĩña. Cariapea yu caátiere mu caĩñarĩjẽ jũgori roque, “Caãnorẽ bairo Dios mena tũgoñatutuayami,” yu mi masĩcõãña. 19 Tunu bairoa, “Dios jĩcãũã niñami marĩ caĩroaru. Apei maniñami,” mi masĩña. Bairo mu caĩmasĩrõ ñumirõcũã, caroaro etaetiya. Wãtĩ yeri pũna cũã, “Dios jĩcãũã niñami,” ĩ masĩcõãñama. Bairo ĩrã, nanarĩ uwirãma.

20 Bairi, “Dios mena yu tũgoñatutuaya,” caĩ nimicũã, caroaro átajere cũ caápericõãta, cũ caĩrĩjẽ wapa maniña, Dios cũ caĩñajoro. ¡Tame! ¡Mu ruame catũgoñamasĩẽcũrẽ bairo mu tũgoñaña! ¿Marĩ ñicũjãã na cabairiquere mu masiriticoati?

21 Marĩ ñicũ ãnacũ, Abraham ruame, cũ macũ Isaare cũ pajĩãrĩ, cũ rupaũri ãnajẽrẽ joemũgõ jogamiñupũ, Dios cũrẽ cũ carotiroi. Bairo cũ caátigarijere ĩñarĩ, Dios ruame, “¡Bairo ápericõãña!” qũĩrĩ, carorije wapa cacũgoecũre bairo qũĩñañupũ Dios Abrahãrẽ. 22 Torena, Abraham cũ caátajere tũgoñarĩ atore bairo mujãã ĩ tũgoñamasĩña Abrahãrẽ: “Caroaro cũ catũgoũsarique jũgori Dios mena cũ catũgoñatutuarijere cũ áti ĩñoñupĩ Abraham Diore. Tunu bairoa cũ caátaje jũgori Dios mena cũ catũgoñatutuarije ruame ñe ũnie ruãseto tuayupa Abrahãrẽ,” mujãã ĩ tũgoñamasĩña.

²³ Torea bairo ĩ quetibujayayupa Dios ya tutipũ na caquetibujwoacũĩqũẽ: “Abraham Diore cũ catũgoñatutuarije jũgori carorije cawapa cũgoecũre bairo qũĩñañupĩ.” Bairi, “Abraham, Dios bapa majũ niñami,” qũĩñuparã nipetiro camasã cũrẽ.

²⁴ Bairo Abraham ãnacũ cũ cabairiquere tũgoñamasĩrĩ, atore bairo mujãã nipetiro mujãã ĩ masĩña: “Ni jĩcãũ ũcũ Dios mena cũ catũgoñatutuarije jeto meerẽ caroaro cũ caátie cũãrẽ átirotiya, carorije wapare cacũgoecũre bairo tuagu, Dios cũ caĩñajoro,” mujãã ĩ masĩña. ²⁵ Tunu Abraham ãnacũrẽ bairo baiyupo apeo Rahab caũmua mena caepewapatamirĩcõ cũã. Cõ pũame cõ ya macãrẽ Josué cũ caĩñarutirotijoricãrẽ na yasio cũgoyupo cõ ya wiipũ, yũ yarã narẽ na pajĩãrema, ĩõ. Cabero maa cũãrẽ na ĩñoñupõ na carutitunuápãwãrẽ. Bairo cõ caátore ĩñarĩ, Dios pũame carorije cawapa cũgoecore bairo cõ ĩñañupĩ. ²⁶ Bairo bai yua, marĩ rupaupũ marĩ yeri pũna camanicõãta, cariyasicoatanarẽ bairo marĩ ãniña. Torea bairo, “Dios mena marĩ tũgoñatutuaya,” caĩrã nimirãcũã, caroaro átajere marĩ caápericõãta, marĩ caĩrjẽ wapa maniña. Cariyasicoatanarẽ bairo marĩ ãniña Dios cũ caĩñajoro, caroa ũnierẽ caáperã marĩ caãmata yua.

3

La lengua

¹ Mujãã, yũ bairãrẽ bairo caãna, tũgopeoya mujããrẽ yũ caquetibujurijere: Capããrã majũ na caãno boetiya mujããrẽ caquetibujuparãrẽ. Merẽ mujãã masĩña: Jãã ũna quetibujuri majãrẽ

netōjãñurō jãã caátajere ññacōñarĩ jãã ññabesegumi Dios. ² Marĩ nipetiro jĩcã rãmũrẽ roro marĩ átinucũña. Bairi ni jĩcãũ ùcũ jĩcã wãme ùno rorije caĩcũ ñame carou majũ niñami. Bairo caãcũ ãnirĩ, roro cũ catũgoñarĩjẽrẽ eñnotamasĩcõãñami.

³ Mũjãã yu quetibũjũ cõñapã mai: Marĩ caballore cũ riserorũ ãpõã betore tujããrĩ, ti beto mena jũgori cũ marĩ tũgãñe tunuonũcõmasĩña. Caballo pai cũ caãnimiatacũãrẽ, ti betoaca mena jũgori cũ marĩ tũgãñe tunuonũcõmasĩña. ⁴ Torea bairo niña cũmua capairiya riare capẽñarĩcã cũã. Ti cũmua pairi cũmua caãnimiatacũãrẽ, bairi tunu wĩno tutuaro capapu jogamiatacũãrẽ, ti cũmuarẽ cawatuũ ñame noo cũ cabororũ watujo masĩñami õcãpãĩãcã, tiare watujoricapãĩãcã mena jũgori.

⁵ Torea bairo niña marĩ ñemerõ cũã. Õcãrõãcã nimirõcũã, capee busũmasĩña. Peero cũã õcã peeroaca mena jĩñatuajũgoata, cabero pairi peero ámasĩña. Capee majũ ùũreya. ⁶ Marĩ ñemerõ cũã peerore bairo niña. Ati mũrecóo macããjẽ carorijere ñmasĩña marĩ rupau macããtõ ñemerõ ñame, õcãrõãcã nimirõcũã. Apeye, apeye capee busũya marĩ ñemerõ. Bairi marĩ yeri royetuanucũña, rorije to mena marĩ caĩrõĩ. Wãtĩ tore bairo cũ caĩrotiro jũgori rorije marĩ busũya. Bairi marĩ cabuiaro berorũi marĩ yerire royetujũgoatõ, marĩ cayasiropũ marĩ royetujãñaña marĩ ñemerõ.

⁷ Camasã ñame nipetiro waibũtoare, minia cũãrẽ, pĩnoa cũãrẽ, ria capairiya macããna cũãrẽ na canubãtoricarãrẽ bairo na ãnio joroque átiyama. Bairo átiyaparori yua, na caborore bairo na átirotimasĩñama. ⁸ Bairo narẽ na caátimasĩmiatacũãrẽ, ni jĩcãũ ùcũ marĩ ñemerõrẽ

rotimaşîęcămi. Marî ñemerõ carotimasîã mano niña. Aña cû cabacaro, cû nima cû cajorore bairo niña marî b̄s̄urique carorije. Camasârê popiye na baio joroque na marî átiya marî ñemerõ mena jûgori.

⁹ Marî ñemerõ mena Dios, marî Pac̄u majürê cû marî basapeoya. Ti ñemerõ menaina tunu aperârê roro na marî b̄s̄uripaiya. Dios cû cabaurijere bairo cabaurã caãna na caãnimiatacũãrê, roro na marî b̄s̄uripaiya. ¹⁰ Ti ñemerõ menaina Diore cû marî basapeoya. Tunu ti ñemerõ menaina camasârê, “Roro na baiáto,” marî ï b̄s̄unucũña. Yu yarã, bairo marî caĩata, ñuêtĩña. Bairo boetiya. ¹¹ ¿Oco cawitiri opere, oco caroa, oco carorije cûã jĩcãp̄urea to witinucũñati? Bairo witietinucũña. ¹² M̄jãã, ȳu bairârê bairo caãna, tunu bairoa higuera yuc̄u p̄ame, ¿aceituna rícare to ríca c̄tinucũñati? Tie meerê ríca c̄tinucũña. Tunu bairoa ̄sew̄u p̄ame, ¿higos wãmerê to ríca c̄tinucũñati? Tie meerê ríca c̄tinucũña. Jĩcã wãmeena p̄uga wãme ríca c̄periya. Jĩcã wãme jeto ríca c̄tinucũña. Torea bairo oco caocarije cawitiri ope oco opereã oco caocætie cûã jĩcã opereã witimasiêtĩña. Bairi marî p̄ame jĩcã r̄m̄u caroaro b̄s̄u, ape r̄m̄u roro b̄s̄u marî caĩata, ñuêtĩña.

La verdadera sabiduría

¹³ Bairi ni jĩcãũ ũcũ m̄jãã mena macããcũ catũgoñamasĩ cû caãmata, caroa ũnierê cû caáto boya. “¡Yu jeto ȳu átinetcõãgũ!” ï tũgoñæcũ caroa ũnierê cû caáto boya. Bairo cû caápata, nipetiro camasã caroaro cû caátianimasĩrjêrê masĩgarãma. ¹⁴ Apei m̄jãã mena macããcũ cû yeri p̄nap̄u apei cû caãnierê roro cû caĩñaugaripeata roque,

ñuētīña. Tunu, “¡Yu jeto yu masīña yu caátipeere!” cū cañata, ñuētīña. Cū p̄ame, “¡Camasī yu āniña!” cañi n̄micũã, bairo mee niñami. ¹⁵ Cū camasīrījē p̄ame ati yepa macãana na catũgoñarījērē bairo niña. Tiere joetiyami Dios. Wātī p̄ame tie ũnie tũgoñarīqũērē na jonucũñami camasārē. ¹⁶ Bairo noo ũno caña, aperã na cañierē roro cañnarīgaripeari majã na caãmata, o “¡jãã jeto jãã masīña jãã caátipeere!” cañi majã na caãmata, jīcārōrē bairo ānimasīētīñama. Carorije tocãnacã wãmerē ãmeo átinucũñama na ũna na cañnorē.

¹⁷ Dios cū camasīōrījērē cacũgorã p̄ame nipetiro camasã watoare caroaro cañnarē bairo átiãniñama. Tunu bairoa roro átajere ãmeo áperinucũñama. Camasārē caroaro na ĩroanucũñama. Aperã roro cabairārē bopacooro na ĩñañama. Bairo nipetiri wãme caroare átinucũñama, caroaro cariape cabusurã ānirī. ¹⁸ Bairo noa ũna caroaro ānajērē cajũgoátīānigarã p̄ame cariape caroa macããjērē quetibũjũ masīgarãma. Bairo na caquetibũjũrije p̄ame oterique cabutirore bairo camasã yeripũ butijũgoyecutigarõ caroa macããjē. Camasã p̄ame caroaro ānimasīgarãma na caquetibũjũrije jũgori yua.

4

La amistad con el mundo

¹ ¿Ñe jũgori roro m̄jãã ãmeo tutiyati? M̄jãã majũ m̄jãã yeri p̄napũ roro m̄jãã caátigatũgoñarījē jũgori roro m̄jãã ãmeo tutiya. ² Apeye ũnierē m̄jãã bomiña. Bairo bomirã yua, aperã cacũgorārē na m̄jãã pajĩãganucũña. Tunu bairoa aperã yayere ĩñarī m̄jãã ũgaripeaya.

Bairo b̄tioro ñ̄naripeari, roro m̄jãã átiya, tiere bomirã. Apeṛã cac̄gorãrẽ roro na m̄jãã tutinuc̄ña. Tunu bairoa m̄jãã caborijere m̄jãã bócaetinuçña, Diore m̄jãã caj̄nietĩẽ wapa j̄gori. ³ Diore m̄jãã j̄eniña bairãp̄ua. Bairo j̄enimirãc̄ã, caroaro m̄jãã j̄nietinuçña. M̄jãã rup̄ua caátigarije jetore t̄goñarĩ, roro c̄ m̄jãã j̄eniña. Torec̄u, m̄jãã caj̄nir̄j̄erẽ ȳetiyami Dios.

⁴ M̄jãã j̄icã r̄m̄urẽ Diore c̄ boo, ape r̄m̄urẽ c̄ boeti, m̄jãã cabaiata, j̄icãõ cõ manap̄u mena cañimasĩcõrẽ bairo m̄jãã ãniña. “Noa ãna ati yepa macããj̄erẽ roro caugaripea netõrã p̄ame Diore cañ̄aterãrẽ bairo niñama,” ¿m̄jãã ã t̄goñaẽt̄ñati? Ni j̄icãũ ãc̄u ati yepa macããj̄erẽ roro c̄ caugaripeanetõata, Diore cañ̄ateire bairo caãc̄u nicõãḡumi. ⁵ Torea bairo quetib̄j̄uya Dios yaye c̄ caquetib̄j̄uc̄r̄iq̄ũ c̄ã: “Marĩ Pac̄u p̄ame Esp̄iritu Santo marĩ yerip̄u c̄ cajoric̄ure c̄ mainetõmaj̄ucõãñami. Torec̄u, apeĩ yeri p̄na roquere marĩ yerip̄u marĩ cac̄goro boetimaj̄ucõãñami,” ã quetib̄j̄uya Dios yaye b̄s̄urique. ⁶ Bairi marĩrẽ mairĩ j̄atiḡumi. Tunu c̄ yaye b̄s̄urique aperāp̄u, atore bairo ã quetib̄j̄uya: “Jãã jeto jãã mas̄ña jãã caátipeere, caĩrãrẽ na caátigarijere na eñ̄otayami Dios. ‘Dios jeto mas̄ñami,’ caĩrã roquere caroaro mena na j̄at̄inuçña,” ã quetib̄j̄uya Dios b̄s̄urique.

⁷ Bairi Dios c̄ caborore bairo jeto ása. Wãtĩ m̄jããrẽ c̄ cab̄s̄j̄ãr̄j̄erẽ t̄goūsaeticõãña. Bairi wãt̄irẽ, “M̄u caĩrõrẽ bairo jãã áperigarã,” tutuaro mena c̄ m̄jãã cañata, tocãrõã yua m̄jãã patowãcõ j̄nacõãḡumi. ⁸ ¡Diore c̄ t̄goñaña, tame! Bairo m̄jãã cat̄goñarõ, c̄ c̄ã m̄jãã

tũgoñagumi. Mũjãã, carorije caána ãnirĩ roro mũjãã caátinucũrĩjẽrẽ jãnacõãña. Caroa jetore ása. Tunu bairoa mũjãã, ricaati catũgoñarã roro mũjãã catũgoñarĩjẽrẽ jãnacõãña. “Diore camairã nimirãcũã, ati yepa macããjẽrẽ roro marĩ caũgaripearo ñurõ,” mũjãã caĩtũgoñarĩjẽrẽ jãnacõãña. ⁹ Roro mũjãã caátiere tũgoñarĩ, tũgoña yapapuarotiya. Otiricaró cãrõ tũgoña yapapuaya. Boyetiricaró ãnorẽã, otirotiya. Useanirĩcãrõ ãnorẽã, yapapuarotiya, roro mũjãã caátiere tũgoñarĩ. ¹⁰ Bairo mũjãã tocãnacãũpua marĩ Quetiupare, “Cañuecũ yũ ãniña. Bairi bopacooro ñiñagu,” qũĩ bũsũqũẽnoña. Bairo mũjãã caĩrõ, marĩ Quetiupare pũame mũjãã netõõgumi. Cũ caĩñajoro caãnimajũrãrẽ bairo mũjãã ãnio joroque mũjãã átigumi.

No juzgar al hermano

¹¹ Mũjãã, yũ bairãrẽ bairo caána, ãmeo bũsupaieticõãña. Ni jĩcãũ ãcũ cũ yaure roro cũ cabũsupaiata, o cũ caátiere roro cũ caĩñabeseata, Dios, “¡Ãmeo maiña!” cũ caĩroticũrĩqũẽrẽ cabotioare bairo baiyami. “¡Dios netõrõ yũ masiña!” caĩrẽ bairo niñami. ¹² Jĩcãũã niñami cañurĩjẽ marĩ caátipeere caroticũrĩcũ. Cũã niñami marĩ caátĩãnierẽ caroaro caĩñabesei. Cũ jetoa camasãrẽ na netõõmasiñami. Tunu bairoa cũ jetoa camasãrẽ na yasiomasĩñami. Bairi mũjãã pũame, ¿nopẽĩrã, “Apei cũ caátiere jãã majũ jãã ãñabese masiña,” mũjãã ãñati? Bairo mũjãã caĩrõ ñuẽtĩña.

Inseguridad del día de mañana

13 Apeye mɔjãã yu caĩrjêrê tũgoya tunu: Mɔjãã jĩcããrã atore bairo mɔjãã iĩna: “Ãme, o ñamirõcã ti macãpɔ marĩ ágarã. Topɔ etarã, marĩ paawapatagarã jĩcã cãma majũ,” ãrãrê bairo mɔjãã ãnucũña. 14 Bairo caĩrã nimirãcũã, ni jĩcãũ ãcũ ñamirõcã ãno cabaipeere mɔjãã masĩtĩña. Marĩ caãnie, “¿dope to baimiñati?” mɔjãã ã tũgoñaẽtĩña. Ñamirõcãcã oco buseri caãnierê bairo mɔjãã ãniña. Tie pɔame ñamirõcãcãrê baumirõcũã, cabero manicoáyã tunu. Tie cabairore bairo mɔjãã cãã mɔjãã baiãninucũña. 15 Bairi atore bairo pɔame roque mɔjãã caĩtũgoñarõ ñuña: “Dios cã caboro, topɔ marĩ ágarã. Tunu bairoa cã caboro, marĩ caátigarijere marĩ átimasĩgarã,” mɔjãã caĩtũgoñarõ ñuña. 16 Bairo cabaimiatacããrê, mɔjãã pɔame: “Jãã majũ jãã masĩña jãã caátipeere,” mɔjãã caĩnucũrjêrê mɔjãã jãnagaetiya. Tie ãnie ã tũgoñarĩqũẽ ñuẽtĩña. 17 Bairi ni jĩcãũ ãcũ caroa átajere masĩmicũã, tiere cã caápericõãta, roro ácu átiyami Dios cã caĩñajoro.

5

Advertencias a los ricos

1 Mɔjãã, cadinero cũgonetõrĩ majã, tame, tũgoya yu caĩrjêrê: ¡Popiye mɔjãã cabaipeere tũgoñarĩ yapapuarotiya! ¡Bũtioro otiricarõ cãrõ tũgoña yapapuya! 2 Capee ãme mɔjãã cacãgomirjê boayasicoagaro. Jutii caroa mɔjãã cãgomirjê cããrê moena butua ɔgarerã átiyama. 3 Mɔjãã yaye dinero oro, plata ãnie cãã ɔtawitiri boaro baiya. Tiere ãñarã, nipetiro camasã, “Dinerore camairã niñama,” mɔjããrê ã masĩñama. Bairo camairã

mujãã cañnoi, jicoquei popiye mujãã bairo joroque mujãã átigumi Dios. Mujãã pame pairo majũ mujãã jeneño netõõcõãñupã ati rãmũrĩ, cañnitũsari rãmũrĩrẽ. ⁴ Tunu bairoa mujãã paabojari majãrẽ na mujãã wapatiesupa na cawapatamirĩjẽrẽ. Bairi Dios nocãrõ capããrã ángelea majãrẽ carotimasĩ pame mujããrẽ na cawapajẽnirĩjẽrẽ tũgõmi. “Jããrẽ wapa joetiyama jãã quetiuparã,” paabojari majã cũ na caĩrĩjẽrẽ tũgõmi. ⁵ Mujãã ati yeparũ ãna, capee majũ mujãã cũgoya. Bairo cacũgorã ãnirĩ, noo mujãã rupau caborore bairo jeto mujãã cajesorijere mujãã átiãninucũña. Mujãã, wescu nurĩcũrẽ na capajĩãparo jũgoye, na canuu ucũorore bairo mujãã ãnajẽ cũtiya. Wescure cũ na capajĩãrĩ rãmũ caetarore bairo, mujãã cũãrẽ petoaca rũsaya Dios roro mujããrẽ cũ caátipa rãmũ. ⁶ Tunu, aperã na cabuicũperimiatacũãrẽ, mujãã pame, “Mujãã buicũtiya,” na mujãã ñña. Ñ yaparori bero, narẽ mujãã pajĩãrerotiya. Bairo mujãã caáto, na pame ãmemasĩtĩñama.

La paciencia y la oración

⁷ Bairi mujãã pame roque yu bairãrẽ bairo caãna, popiye baimirãcũã, tũgoñaenarẽ bairo tũgoñanetõõcõãña marĩ Quetiupau nemo cũ catunuatipa rãmũ caetaparo jũgoye. Wese paari majõscũ cũ cabairijere tũgoñaña mai: Cũ pame cũ wesere caocajãjũgopeere patowãcãẽcũ coteyami. Cabero yua, cũ ote, cabũtiro ññarĩ, tunu caocomani rãmũrẽ patowãcãẽcũ coteyami, tie caroa ríca majũrẽ jegũ. ⁸ Torea bairo mujãã cũã Jesús nemo cũ catunuetaparore patowãcãẽna, cũ coteya. Merẽ

marĩ Quetiupau nemo cũ caetapa rũmu cõñarõ baiya. Bairi tũgoñatutuacõã ninucũña.

⁹ Mũjãã, yu bairãrẽ bairo caãna, ãme popiye mũjãã cabairijere ãmeo busupaieticõãña, Dios pũame roro mũjãã cabusupairijere iñacõñarĩ mũjããrẽ cũ caĩñabeseetiparore bairo ãrã. Camasã na caátajere caĩñabesei ati yepapũ cũ caetapa rũmu cõñarõ majũ baiya.

¹⁰ Mũjãã, yu bairãrẽ bairo caãna, yu camairã tũgoñaña mai profeta majã ãnana na cabairiquere: Na pũame Dios busuriquere camasãrẽ na quetibũjnetõõñesẽãñupã. Popiye baimirãcũã, tũgoñaenarẽ bairo tũgoñanetõõcõãñupã. Narẽ bairo mũjãã cũã popiye baimirãcũã, tũgoñanetõõcõãña roro mũjãã catãmũorĩjẽrẽ.

¹¹ Bairi marĩ pũame bairo na cabairiquere tũgorã, “USeanirĩ ãñupã na ãna Dios mena catũgoñanetõmasĩrĩ majã,” marĩ ĩ tũgoñaña. Merẽ mũjãã tũgoyupa Job cawãmecũcu ãnacũ cũ cabairique cũãrẽ. Cũ cũã popiye baimicũã, tũgoñaecũrẽ bairo tũgoñanetõõcõãñupĩ. Tunu bairoa mũjãã tũgoyupa Job popiye cũ cabairicaro bero marĩ Quetiupau cũrẽ cũ cajuatinemorĩqũrẽ. Marĩ Quetiupau pũame nipetiro camasãrẽ bopacooro caĩñau majũ niñami. Torecu nipetiro mũjãã cũãrẽ mũjãã juátinemoꝑumi.

¹² Apeyera mũjãã, yu bairãrẽ bairo caãnarẽ, mũjãã yu quetibũjnetomõña tunu caãnimajũrĩ wãmerẽ: “Dios mena jãã iña,” ĩ busueticõãña. Tore bairo ape wãmerĩ cũãrẽ ĩ busueticõãña. Bairi, “Cariape jãã iña,” tocãrõã ĩcõãjãna ánaja. “Dios mena jãã iña,” ĩ busunemoẽtĩcõãña, “Roro mũjãã iña,” mũjããrẽ Dios cũ caĩẽtĩparore bairo ãrã.

13 Apeyera tunu: Ni jĩcãũ ùcũ mũjãã mena macããcũ popiye bairi cã cayapapuata, Diore cũ jěniáto. Apei caroaro useanirõ cũ caãmata, Diore basariquere cũ basapeoáto. 14 Tunu apei cariaũ cũ caãmata, ñubueri majãrẽ cajũgoãnarẽ na cũ piiáto, “Diopure yũ na jěnibojaáto,” ĩ. Bairi na pũame use aceituna mena cariaũre cũ tuu yararori bero, marĩ Quetiupau wãme mena ĩrĩ cũ na cajěnibojaro boya, cũ camasĩrĩjě mena cariaũre cũ cacatioparore bairo ĩrã. 15 Bairi Dios mena tũgoñatutuari na cajěniata, netõcoagarõ cũ riaye. Marĩ Quetiupau cũ camasĩrĩjě jũgori cariayecũcũ nimicũã, caticoagũmi yua. Tunu bairo cũ pũame rorije caátacũ cũ caãmata cũãrẽ, roro cũ caátajere cũ masiriyobojagũmi Dios. 16 Bairi mũjãã cũã roro mũjãã caátajere ãmeo quetibũjaya mũjãã majũ. Bairo quetibũjari yua, ãmeo jěnibojaya Diopure, mũjãã riayere cũ canetõõparore bairo ĩrã. Bairi caũmũ ñe ùnie carorije wapa cacũgoecũ pũame Diore butioro cũ cajěniata, cũ cajěnirĩjě cũ yũeticõã cũ baietigũmi Dios.

17 Tũgoñañijate profeta Elías ãnacũ cũ caátajere: Marĩrẽ bairo caãcũ cũ caãnimiatacũãrẽ, Dios pũame caroaro cũ yũyupũ butioro cũrẽ cũ cajěnirĩjěrẽ. “To oco ocaeparo,” Elías cũrẽ cũ caĩjěnirõ jũgori, oco joesupi Dios ati yepare itia cũma ape cũma recomacã cãrõ yoaro majũ. 18 Cabero, “To oco ocáto tunu,” cũ caĩjěnirõ bero, oco joyupi tunu Dios. Bairi ati yepa tunu oterique putijũgoyuparo, Elías Diore cũ cajěnirõ jũgori.

19-20 Apeyera tunu, mũjãã, yũ bairãrẽ bairo caãna, ni jĩcãũ ùcũ mũjãã mena macããcũ Jesús

bʉsʉriquere cajãnamiatacʉ pʉame apei cã cabeyorije jũgori Jesure tunu cã caĩroata, netõgʉmi. Capeeroro cã caátiere netõgʉmi, apei cã cabeyorije jũgori. Bairi cã bapa pʉame cã yeri pũna caya-sicoabujioatajere cã netõ joroque cã átibojagʉmi yua.

Tocãrõã niña atie queti yʉ cawoaturije.

Dios Cũ Cauetibũju Cũĩcã Tuti **New Testament in Carapana (CO:cbc:Carapana)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carapana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carapana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
69a83a35-f961-5e00-b9bd-ee04b851efbd